

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

РОЛЬ ІРОНІЇ У ТВОРЧОСТІ ОСКАРА ВАЙЛЬДА

Оскар Вайльд майстерно використовує іронію в своїй творчості, а «Портрет Доріана Грея» (1890) є зразком поєднання естетики, психологізму, та тонкої іронії, що відзеркалює лицемірну вікторіанську людську мораль з суспільними вадами.

Дослідники справедливо вважають, що іронія в літературі є важливим інструментом ще з античних часів [2]. Вчені досліджували зв'язки між іронією і сатирою, іронією і жартом, іронією і сарказмом. Такий літературний прийом дозволяє авторам передавати складні емоції, контексти та ідеї, використовуючи контраст між тим, що сказано, і тим, що насправді мається на увазі. Літератори вказують на непослідовність або абсурдність певних явищ у суспільстві, посилюючи емоційний вплив на читача.

Іронія займає значну роль у творчості Оскара Вайльда. Автор глибоко аналізує людську природу, будує філософські роздуми та викриває суспільні вади за допомогою іронії в п'єсах, романі, есе та оповіданнях.

Письменник критикує Вікторіанську епоху з її суворими моральними нормами, упередженнями та подвійними стандартами. Відома комедія автора «Як важливо бути серйозним» (1895) слугує яскравим прикладом висміювання соціальних ролей та загального моралізаторства. Герої твору намагаються «бути серйозними» шляхом брехні, для того щоб переконати оточуючих у своїй щирості. В свою чергу, «Портрет Доріана Грея» (1890) використовується для критики вікторіанського суспільства, що проголошує і заохочує до моральних цінностей, проте потайки живе подвійним життям з усіма аморальними витоками.

Відомо, що суспільство в той час відзначалося суперечливим консерватизмом і пуританськими уявленнями про мораль, що пронизували всі аспекти життя тогочасної людини. Моралізаторство відзначалося добропорядністю, стриманістю, а консерватизм у наслідуванні традиційних цінностей (патріархат, роль жінки в сім'ї, чітка соціальна ієрархія, недовіра до швидких змін). Пуританство засуджувало будь-які прояви аморальності, та заохочувало до скромності. Вікторіанці прагнули ідеалу, проте часто стикалися з неприємною реальністю. Багато письменників, наприклад Чарльз Діккенс, Томас Гарді, Джордж Еліот й Оскар Вайльд засуджували подібне лицемірне ставлення у своїй творчості, що не знаходило відгуку у середньостатистичного вікторіанського громадянина. Саме тому твори, які викривали подібні

соціальні вади, слугують матеріалом для контрверсій і в наш час. Оскар Вайльд охарактеризовує іронічне ставлення до проблеми в романі: «Так, має настати, як і пророкував лорд Генрі, новий Гедонізм, покликаний перебудувати життя й порятувати його від суворої й непривабливої пуританізації, яка невідь чому дивним чином відродилася в наші дні <...>» [3, с.164].

Іронія в романі втілюється в образі самого Доріана Грея. Краса та молодість головного героя приховують моральне гниття його внутрішнього «я»: «Молодість! Молодість! В світі немає абсолютно нічого кращого за молодість!» [3, с. 32]. Відповідаючи естетичним стандартам Вікторіанської доби у суспільстві, що втопало в моралізаторстві і лицемірстві, Доріан є сатиричним втіленням естетичних стандартів епохи.

Він є ідолом краси та молодості, а єдиним свідком його злочинів слугує портрет створений Безілом Холведом, який ідеалізує головного героя в портреті: «<...>, – але я насправді не можу виставити портрет. Я вклав у нього надто багато самого себе» [3, с. 7]. Саме через цей контраст між зовнішнім і внутрішнім, між ідеалом (портретом) і реальністю, автор розкриває лицемірну частину моралізаторства пуританських громадян. На противагу Доріану виступає Безіл, який щиро вірить у чистоту мистецтва та поетизує головного героя. Іронія полягає в ідеалізації соціумом пустої зовнішньої оболонки та ігноруванням справжньої сутності людини.

Література:

1. Астрахан Н. І. Художня філософія мистецтва у романі Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея». *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2016. IV(17), Issue: 78. С. 11–15.

2. Верховцова О. М., Слобоженко Р. А. Іронія як стилістичний прийом в літературі. 2018, С. 91–95. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38018> (дата звернення 05.05.25).

3. Уайльд О. Портрет Доріана Грея / Пер. з англ. М. Дмитренка. К.: Вид. група КМ-БУКС, 2018. 280 с.